Dziennik Urzędowy

MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI

WARSZAWA — Nr 2 — 15 luty 1948 r.

TREŚĆ:

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 20 stycznia 1948 r.

w sprawie ustalenia etatów osobowych sądownictwa powszechnego na rok 1948.

I. Na rok 1948 ustalam etaty osobowe sądownictwa powszechnego (Dz. 2 budżetu) w sposób następujący:

Najwyższy Trybunał Narodowy:

Prezes	1
Sędziowie	12
Pierwszy Prokurator	1
Prokuratorzy	9
Urzędnicy	12
Niżsi funkcjonariusze	5

Sąd Najwyższy w Warszawie z tymczasową siedzibą w Łodzi:

Pierwszy Prezes i Zastępca	2
Prezesi	5
Sędziowie	50
Pierwszy Prokurator	1
Prokuratorzy	21
Urzędnicy	55
Niżsi funkcjonariusze	21

Apelacja Gdańska:

Prezesi	8
Wiceprezesi	19
Sędziowie	159
Prokuratorzy	8
Wiceprokuratorzy	29
Podprokuratorzy	18
Asesorowie Sądowi	60
Aplikanci Sądowi	80
Urzędnicy	484
Niżsi funkcjonariusze	132

Apelacja Katowicka:

Prezesi	9
Wiceprezesi	19
Sędziowie	246
Prokuratorzy	9
Wiceprokuratorzy	47
Podprokuratorzy	30
Asesorowie Sądowi	55
Aplikanci Sądowi	110
Urzędnicy	677
Niżsi funkcjonariusze	192

Apelacja Krakowska:

Prezesi	8
Wiceprezesi	19
Sędziowie	353
Prokuratorzy	8
Wiceprokuratorzy	54
Podprokuratorzy	30
Asesorowie Sądowi	60
Aplikanci Sądowi.	170
Urzędnicy	726 + 15 (Inst. Eksp. Sąd.)
Niżsi funkcjonariusze	220

Apelacja Lubelska:

Prezesi	5
Wiceprezesi	13
Sędziowie	194
Prokuratorzy	5
Wiceprokuratorzy	26
Podprokuratorzy	19
Asesorzy Sądowi	75
Aplikanci Sądowi	120
Urzędnicy	528
Niżsi funkcjonariusze	149

Apelacja Olsztyńska:

Prezesi	6
Wiceprezesi	12
Sędziowie	103
Prokuratorzy	6
Wiceprokuratorzy	21
Podprokuratorzy	14
Asesorowie Sądowi	45
Aplikanci Sądowi	50
Urzędnicy	356
Niżsi funkcjonariusze	101

Apelacja Poznańska:

Prezesi	8
Wiceprezesi	20
Sędziowie	250
Prokuratorzy	8
Wiceprokuratorzy	28
Podprokuratorzy	27
Asesorowie Sądowi	85
Aplikanci Sądowi	170
Urzędnicy	696
Niżsi funkcjonariusze	181

Apelacja Toruńska:

Prezesi	5
Wiceprezesi	13
Sędziowie	149
Prokuratorzy	5
Wiceprokuratorzy	26
Podprokuratorzy	18
Asesorowie Sądowi	45
Aplikanci Sądowi	80
Urzędnicy	440
Niżsi funkcjonariusze	110

Apelacja Warszawska:

Prezesi	9
Wiceprezesi	38
Sędziowie	476
Prokuratorzy	9
Wiceprokuratorzy	85
Podprokuratorzy	50
Asesorowie Sądowi	155
Aplikanci Sądowi	330
Urzędnicy	1204
Niżsi funkcjonariusze	392

Apelacja Wrocławska:

Prezesi	9
Wiceprezesi	20
Sędziowie	157
Prokuratorzy	9
Wiceprokuratorzy	35
Podprokuratorzy	18
Asesorowie Sądowi	70
Aplikanci Sądowi	90
Urzędnicy	488
Niżsi funkcjonariusze	146

Ogółem liczba etatów sędziowskich i prokuratorskich w sądownictwie powszechnym wynosi 3071, etatów asesorów sądowych 650, etatów aplikantów sądowych 1200, etatów urzędniczych (wraz z etatami komorników sądowych) 5681 oraz etatów niższych funkcjonariuszów 1649.

II. Szczegółowe rozdzielniki etatów osobowych dla Najwyższego Trybunału Narodowego i Sądu Najwyższego oraz dla poszczególnych Apelacji stanowią jego część składową, **przy czym cyfry czerwone wskazują na etaty zastrzeżone do dyspozycji Ministerstwa Sprawiedliwości.**

III. Polecam dostosować w terminie do dnia 31 lipca 1948 r. stan faktyczny obsady personalnej sądów i prokuratur do norm ustalonych niniejszym zarządzeniem wszędzie tam, gdzie obsada faktyczna przekracza powołane normy. Nadmieniam zarazem, że przejściowe przekroczenie etatów w poszczególnych sądach i prokuraturach muszą zawsze znajdować pokrycie w etatach nieobsadzonych w tym czasie w innych sądach i prokuraturach danej Apelacji.

IV. Poruczam Wydziałowi Administracyjnemu Ministerstwa Sprawiedliwości (Departament Organizacyjno - Administracyjny) w porozumieniu z Biurem Personalnym realizację niniejszego zarządzenia z prawem dysponowania etatami osobowymi, zastrzeżonymi do dyspozycji Ministerstwa, jak również

z prawem dokonywania przesunięć etatowych w obrębie poszczególnych Apelacji. Upoważniam jednocześnie Wydział Administracyjny w porozumieniu z odnośnymi Nadzorami do przedłużania w wypadkach szczególnie uzasadnionych terminu, zakreślonego w punkcie III niniejszego zarządzenia.

w/z Minister Sprawiedliwości
Tadeusz Rek
Podsekretarz Stanu

OKÓLNIK Nr 4/48/NS

w sprawie rewizji kancelaryj notarialnych.

Do Obywateli Prezesów Sądów Apelacyjnych i Okręgowych oraz Rad Notarialnych.

Celem ujednostajnienia rozbieżnej praktyki w stosowaniu przepisów rozdziału V-ego Prawa o notariacie (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 84, poz. 609) — na zasadzie art. 42 tego prawa zarządzam, co następuje:

1) Obywatele Prezesi Sądów Apelacyjnych i Okręgowych przestrzegać będą wykonywania przez Rady Notarialne przewidzianego w art. 38 prawa o notariacie obowiązku przeprowadzania rewizji kancelarii notarialnych i przesyłania odpisów protokołów tych rewizyj Prezesom Sądów Okręgowych.

Odpisy przedstawiane będą Prezesowi Sądu Okręgowego w trzech egzemplarzach; jeden z tych egzemplarzy pozostaje u Prezesa Sądu Okręgowego, dwa pozostałe zaś przedstawić należy (w drodze służbowej), bez żadnej zwłoki — Prezesowi Sądu Apelacyjnego i Ministerstwu Sprawiedliwości (Nadzór Sądowy).

Prezesi Sądów Okręgowych i Apelacyjnych rozważą czy rewizja przeprowadzona została prawidłowo oraz czy zastosowane, względnie zamierzone — przez Rady Notarialne — środki celem usunięcia zauważonych podczas wizytacji uchybień są wystarczające.

Prezesi Sądów Apelacyjnych i Okręgowych zarządzą, w miarę potrzeby, uzupełnienie protokołów rewizji, względnie zarządzeń powizytacyjnych, bądź przez polecenie przeprowadzenia ponownej wizytacji, bądź usunięcia stwierdzonych uchybień przy pomocy innych, aniżeli zastosowane lub zamierzone przez Rady Notarialne, środków. Zarządzenia Prezesów Sądów załączone będą do przesyłanych w drodze służbowej odpisów protokołów.

2) Ministerstwo Sprawiedliwości przypomina Obywatelom Prezesom Sądów Apelacyjnych i Okręgowych o obowiązku nadzoru nad działalnością notariuszów, pełniących czynności w powierzonych Obywatelom Prezesom okręgach (art. 37 Prawa o notariacie), który powinien znaleźć wyraz m. in. w dokonywaniu, w miarę potrzeby, rewizyj kancelarii notarialnych — przez Obywateli Prezesów osobiście lub przez delegowanych w tym celu sędziów. Odpisy protokołów tych rewizyj oraz wydanych w związku z nimi zarządzeń przedstawione będą, w drodze służbowej, Ministerstwu Sprawiedliwości (Nadzór Sądowy).

3) Wobec wejścia w życie nowych działów prawa cywilnego i licznych przepisów, regulujących inne dziedziny prawa — zachodzi konieczność wzmożonego nadzoru nad działalnością notariuszów i prawidłowym stosowaniem przez nich obowiązującego ustawodawstwa.

W związku z powyższym wszystkie kancelarie notarialne, które nie były jeszcze wizytowane po dniu 1 stycznia 1947 r., powinny być w okresie do dnia 1 lipca 1948 r. przynajmniej jednorazowo zrewidowane przez Rady Notarialne.

Protokoły wszystkich rewizyj, dokonanych po dniu 1 stycznia 1947 r., o ile nie zostały jeszcze przedstawione władzom nadzorczym będą im niezwłocznie przekazane. Władze te postąpią z przedstawionymi im protokołami stosownie do wymagań ustępu 1-go niniejszego okólnika.

4) Rewizje kancelarii notarialnych obejmować powinny wszystkie zagadnienia, przytoczone w załączonym schemacie.Rzecz oczywista, że w protokołach poruszone być mogą i inne zagadnienia, zwłaszcza w tym dziale, który dotyczy redakcji, formy i strony prawnej aktów. (Dział II ust. 2, 3 i 6 schematu) i który nie mógł wyczerpująco, w formie przykładów wyliczyć wszystkich zagadnień, które stanowić powinny przedmiot zainteresowań wizytatora przy badaniu, czy notariusz, spełniając swe czynności, ściśle przestrzega stosowania obowiązujących przepisów.

Unikać należy takiej redakcji protokołów rewizji, która odpowiedzi na postawione w schemacie pytania ujmowałyby jedynie w formie „tak" lub „nie". Odpowiedź zawierać powinna, tam gdzie redakcja pytania na to pozwala, przynajmniej wyszczególnienie tych czynności notariusza (rodzaj, data, Nr Rep.), które uzasadniły ocenę wizytatora.

w/z Minister Sprawiedliwości
Leon Chajn
Podsekretarz Stanu

Wzór protokołu rewizji kancelaryj notarialnych.

PROTOKÓŁ REWIZJI

Kancelarii Notarialnej

Notariusza . . . .
w . . . .
dokonanej przez . . . .
na mocy delegacji . . . . ,
z dnia . . . . ,

Nr . . . .

Rewizję rozpoczęto . . . .
Rewizję ukończono . . . .
Data poprzedniej rewizji . . . .
dokonanej przez . . . .

I. ORGANIZACJA KANCELARII I PORZĄDEK URZĘDOWANIA.

1. Lokal.

Czy mieści się w gmachu Sądu, czy w domu prywatnym?

Czy odpowiada potrzebom i powadze urzędu?

2. Godziny urzędowania.

Czy odpowiadają przepisom?

3. Szyldy i pieczęcie.

Czy szyldy umieszczone na zewnątrz kancelarii odpowiadają przepisom (Rozp. Min. Spraw. z dnia 11.VII 1931 r. Dz. U. R. P. Nr 74, poz. 601)?

Czy notariusz posiada przepisane pieczęcie (Dz. U. R. P. Nr 88, poz. 686)?

4. Sprawy osobowe.

Kwalifikacje zawodowe notariusza.

Czy notariusz zajmuje równocześnie inne stanowisko lub czy oddaje się zajęciom ubocznym i na jakiej zasadzie (art. 15, 16 i 17 pr. o not.)?

Osoba zastępcy pod względem kwalifikacji zawodowych.

Asesorzy notarialni, ich imiona i nazwiska, od jak dawna zatrudnieni, wysokość ich wynagrodzenia.

Aplikanci notarialni, ich imiona i nazwiska, od jak dawna zatrudnieni, wysokość ich wynagrodzenia.

Inne osoby zatrudnione w kancelarii, ich kwalifikacje, funkcje, wysokość wynagrodzenia.

Działalność polityczna i społeczna notariusza i osób zatrudnionych w kancelarii.

5. Przepisy o przechowywaniu dokumentów, pieniędzy i papierów wartościowych.

Czy ściśle są zachowywane obowiązujące przepisy art. 107 — 110 pr. o not.?

6. Przechowywanie akt (art. 111, 114, 115 pr. o not.).

Z ilu lat przechowywane są akta w kancelarii, czy oryginały aktów z lat poprzednich (do ostatniego roku włącznie) są oprawione w porządku chronologicznym i ponumerowane?

Czy odpisy protestów z lat poprzednich są oprawione w zeszyty? Czy zgodność tych odpisów z oryginałami jest przez notariusza własnoręcznie poświadczona?

7. Prowadzenie ksiąg (art. 116 — 121 pr. o not. i rozp. Min. Spraw. z dn. 12.XII 1933 r. Dz. U. R. P. Nr 99, poz. 764).

Czy wpisy do repertorium odpowiadają ściśle wymogom przepisów art. 117 pr. o not.? Czy są miesięczne zamknięcia, podpisane przez notariusza ze wskazaniem dat wniesienia do Skarbu pobranych sum i numerów kwitów? Czy w rubryce „wynagrodzenie notariusza" wpisywane są ściśle należności, przypadające według taksy?

Czy kwitowany jest odbiór wypisów i odpisów aktów?

Czy w księdze protestów zachowana jest chronologiczna kolejność wpisów i numeracji? Czy odbiór protestów jest kwitowany?

Czy są miesięczne zamknięcia, podpisane przez notariusza, ze wskazaniem dat wniesienia do Skarbu pobranych sum? Czy prawidłowo obliczane i wpisywane są koszty protestów?

Czy księga przychodów i rozchodów prowadzona jest chronologicznie zgodnie z repertorium i innymi księgami?

Czy skorowidz alfabetyczny jest prowadzony bieżąco?

8. Bezpieczeństwo aktów, dokumentów i pieniędzy.

Czy akta i dokumenty przechowywane są w zamkniętych szafach?

Gdzie przechowywane są papiery wartościowe, pieniądze skarbowe i depozytowe?

Jak zabezpieczone są akta, księgi, pieczęcie i dokumenty na wypadek pożaru lub włamania?

9. Stan kasy.

Czy notariusz okazał gotówkę, odpowiadającą według repertorium oraz ksiąg protestów i inkasa opłatom, pobranym na rzecz Skarbu i w jakich kwotach?

II. REDAKCJA, FORMA I STRONA PRAWNA AKTÓW.

1. Ważność aktów (art. 88 pr. o not.).

Czy ściśle są zachowywane przepisy, niezbędne do nadania aktom mocy dokumentu publicznego (art. 65, 70, 71, 72, 75, 78 i 84 pr. o not.)?

Czy notariusz nie zalega z podpisywaniem aktów po ich sporządzeniu?

2. Czynności zabronione (art. 64 i 96 pr. o not.).

Czy nie zauważono przy rewizji dokonania czynności, sprzeciwiających się prawu, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom, a w szczególności m. in.:

Czy umowy nabycia nieruchomości przez cudzoziemców sporządzane są jedynie na podstawie uprzedniego zezwolenia Ministra Administracji Publicznej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej (Nr 24 Dz. U. R. P. z r. 1933, poz. 202)?

Czy umowy, dotyczące nieruchomości ziemskich, nie są sporządzane z naruszeniem:

przepisów z 11/23.VI 1891 r. o trybie alienacji gruntów włościańskich (ros. Nr 76/1891, poz. 821 dot. obszaru b. mocy Kod. Nap.)? rozporz. tymcz. Rady Min. z 1. IX 1919, normującego przeniesienie własności nieruchomości ziemskich?

ustawy o ograniczeniu obrotu nieruchomości, powstałych z parcelacji (Nr 36 Dz. U. R. P. z 1937 r., poz. 277)?

art. 13 dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej (Nr 3 Dz. U. R. P. z r. 1945, poz. 13)?

art. 27 dekretu o ustroju rolnym na Ziemiach Odzyskanych (Nr 49 Dz. U. R. P. z r. 1946, poz. 279)?

Czy nie zauważono dokonywania czynności prawnych z naruszeniem art. 52 rozp. Prez. R. P. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Nr 34 Dz. U. R. P. z r. 1939, poz. 216)?

Czy nie zauważono sporządzania dokumentów lub uwierzytelniania podpisów na dokumentach, zawierających naruszenie przepisów dewizowych, a w szczególności przekazywania bez zezwolenia za granicę środków płatniczych, dysponowania tymi środkami płatniczymi, złotem, papierami wartościowymi itp. bez zezwolenia, stawiania do dyspozycji cudzoziemców środków płatniczych i udzielania im pełnomocnictw do dysponowania tymi środkami (Dz. U. R. P. Nr 86 z r. 1938, poz. 584)?

3. Redakcja i forma aktów.

Czy akty są redagowane w sposób jasny i przejrzysty (art. 83 pr. o not.)?

Czy redakcja aktów dostosowana jest do wymogów prawa rzeczowego, prawa o księgach wieczystych i prawa spadkowego?

Czy tytuł prawa własności zbywcy jest w aktach należycie wyjaśniony?

Czy w aktach zamieszczona jest zgoda zbywcy na wpisy prawo tworzące (art. 21 pr. ksw.)?

Czy umowa o przeniesienie własności nieruchomości obejmuje podstawę prawną świadczenia (art. 44 § 1 pr. rz.)?

Czy opisy i plany potrzebne do wpisu do ksiąg wieczystych odpowiadają wymaganiom § 7 rozp. o urządzeniu i prowadzeniu ksiąg wieczystych?

Czy notariusz poucza strony przy sprzedaży udziału w nieruchomości o ustawowym prawie pierwokupu współwłaścicieli (art. 80 pr. rz.) a przy sprzedaży udziału w spadku o ustawowym prawie pierwokupu współspadkobierców (art. 59 pr. sp.)?

Czy ściśle są przestrzegane przepisy o zezwoleniu właściwej władzy opiekuńczej przy czynnościach prawnych osób o ograniczonej zdolności do działań prawnych (art. 29 pr. rodz., art. 27 § 1 i art. 49 § 1 pr. op.)?

Czy umowy o przysposobienie małoletnich sporządzane są na podstawie zezwolenia właściwej władzy opiekuńczej (art. 78 pr. rodz.)?

Czy przy aktach przysposobienia notariusz żąda uzyskania zgody współmałżonka przyspasabiającego i współmałżonka przysposobionego na przysposobienie (art. 79 § 1 pr. rodz.)?

Czy akty przysposobienia są przedkładane właściwej władzy opiekuńczej do zatwierdzenia (art. 80 pr. rodz.)?

W jaki sposób postępuje notariusz, gdy do czynności prawnej wymagana jest zgoda współmałżonka w myśl. art. 20 § 1 pr. m. m. i art. XI przep. wprow. pr. m. m.

Czy zauważono uchybienia w stosowaniu przepisów prawnych wyżej nie wyszczególnionych?

4. Przepisy o doręczaniu oświadczeń.

Czy ściśle są zachowywane przepisy art. 101 i 102 pr. o not.?

5. Wydawanie wypisów i odpisów aktów.

Czy ściśle są zachowywane przepisy art. 90 — 93 pr. o not.?

6. Przestrzeganie innych obowiązujących przepisów.

Czy wymagane przez prawo informacje i odpisy aktów przesyłane są we właściwych terminach, w szczególności: akta i wnioski w sprawach dotyczących ksiąg wieczystych (art. 41 pr. ksw.), dane do rejestru handlowego (art. LXIII przep. wprow. kod. handl.), testamenty (art. 49 dekr. o post. spadk.), zawiadomienia w trybie art. 3 dekr. o post. przed władzą op. (Dz. U. R. P. Nr 22 z r. 1946, poz. 140)?

Czy jest prowadzona w kancelarii lista osób pozbawionych własnej woli (II Zb. r. i ok. poz. 332)?

Czy notariusz prowadzi wykaz gruntów, co do których wszczęto postępowanie scaleniowe (Dz. U. R. P. Nr 92 z r. 1927, poz. 833 art. 18)?

Czy zauważono przy rewizji nieprzestrzeganie zarządzeń Ministerstwa Sprawiedliwości, Władz Sądowych i Korporacyjnych?

Czy notariusz przechowuje komplet komunikatów i czy podawane w komunikatach zarządzenia znane są również personelowi kancelarii?

Czy prowadzona jest lista płacy?

III. Przepisy skarbowe.

Czy zauważono uchybienia od czasu ostatniej rewizji, dokonanej przez organy władzy skarbowej?

Czy przesyłane są w terminie odpisy aktów do urzędów skarbowych (akty na nieokreśloną sumę i darowizny)?

Czy wykazy wpływów prowadzone są zgodnie z repertorium i innymi księgami?

Czy są zamknięcia tygodniowe w datach wnoszenia pobranych sum do Skarbu?

Czy w kancelarii pozostawiany jest odpis wykazu wpływów?

Czy są do niego dołączone pokwitowania kas skarbowych z wniesionych opłat skarbowych i podatku od nab. pr. m.?

Czy notariusz zamieszcza w aktach darowizny oświadczenie stron w przedmiocie uprzedniego nieodpłatnego nabycia praw majątkowych (art. 14 dekr. o pod. od nab. pr. m.)?

Czy notariusz sporządza akty lub uwierzytelnia podpisy na dokumentach w przedmiocie zbycia praw majątkowych uzyskanych w drodze spadkobrania lub zapisu bez zezwolenia władzy podatkowej lub przed uiszczeniem podatku od nabycia praw maj.) art. 22 dekr. o pod. nab. pr. m.)?

Czy przestrzegane są ściśle terminy wpłacania podatku od nab. pr. maj. i opłat skarbowych, czy nie brak pokwitowań Kasy Skarbowej?

Czy przestrzegane są przepisy o przedpłatach na poczet zaliczek na podatek dochodowy (rozp. z dn. 1. XII 1947 Dz. U. R. P. Nr 75, poz. 481)?

IV. Protestowanie weksli i czeków.

Czy forma aktu protestu i sposób protestowania weksli i czeków odpowiada ściśle przepisom prawa?

Czy ściśle przestrzegane są terminy protestów?

Czy do czynności zachowawczych (art. 93 pr. weksl.) używane są jedynie osoby upoważnione?

V. Przestrzeganie przepisów o wynagrodzeniu notariuszów.

Czy nie zauważono uchybień w stosowaniu taksy notarialnej, a jeśli tak; to przy jakich czynnościach i w jakiej mierze?

Czy jest ściśle przestrzegany art. 80 pr. o not.

VI. Uwagi w sprawach wyżej niewymienionych.

Podpis przeprowadzającego rewizję. Podpis notariusza.

Wnioski, uwagi i ogólna opinia przeprowadzającego rewizję ze szczególnym uwzględnieniem kwestii usunięcia usterek, ujawnionych przy poprzedniej rewizji.

Zarządzenia powizytacyjne władzy nadzorczej.

OKÓLNIK Nr 5/48/NS.

w sprawie trybu postępowania o wyłączenie ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej.

Do Obywateli Prezesów Sądów Apelacyjnych i Okręgowych oraz Przewodniczących Wydziałów Zamiejscowych Sądów Okręgowych.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 1947 r. o postępowaniu w sprawach o wyłączenie ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej ukazało się w Dzienniku Ustaw, ogłoszonym 25 kwietnia 1947 r., to też obecnie dopiero wpływają do Sądów Okręgowych coraz liczniejsze sprawy tego rodzaju, skierowane na drogę postępowania sądowego.

Ministerstwo Sprawiedliwości uważa za zbędne akcentowanie doniosłego znaczenia tych spraw nie tylko dla jednostki, o której obywatelstwo chodzi, ale i dla Państwa, oraz obowiązku władz możliwie dokładnego przeprowadzania dowodów w tych sprawach — pragnie jednak, nie przesądzając wykładni sądów, omówić nasuwające się wątpliwości:

Tryb postępowania. Stwierdzić należy, że sprawy o nabycie lub utratę obywatelstwa nie są sprawami o przestępstwo, władze administracyjne nie rozpoznają spraw tych w trybie karnym, i choćby z tego powodu nie mają zastosowania w sprawach z dekretu z dnia 13 września 1947 r. przepisy rozdziału IV księgi XI k. p. k. o postępowaniu w sprawach karno-administracyjnych, zaś orzeczenie władz administracyjnych nie może być uważane za prawomocny akt oskarżenia.

Przepisy dekretu z dnia 13 września 1946 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej i odpowiednie przepisy rozporządzenia wykonawczego nie dają stanowczej odpowiedzi na pytania , czy: a) orzeczenie w sprawach tych zapada na roz-

prawie głównej, czy też na posiedzeniu niejawnym: b) czy sąd rozpoznaje te sprawy wedle przepisów obowiązujących przed I czy przed II instancją, oraz, jak opiewać powinno orzeczenie; c) wreszcie czy obecność oskarżonego na rozprawie jest obowiązkowa. Odnośnie pytania a) i b) uwzględnić należy, że sprawy te, których wynikiem jest pozbawienie obywatelstwa nawet całych rodzin oraz konfiskata majątku, mają tak doniosłe znaczenie, że intencją ustawodawcy było niewątpliwie przekazanie tych spraw do postępowania, dającego największe gwarancje dokładności i zapewniającego możność pełnej obrony, a więc do postępowania obowiązującego przed sądami I instancji. Za takim wnioskiem przemawia również powołanie w dekrecie art. 647 § 2 kpk czyli przepisu odnoszącego się do rozprawy głównej. Na posiedzeniu niejawnym należy stosownie do przepisu art. 49 § 3 kpk wysłuchać jedynie prokuratora, natomiast dekret z dnia 13 września 1946 r. w art. 8 ust. 4 normuje konieczność wysłuchania przed wydaniem postanowienia nie tylko prokuratora i organu bezpieczeństwa publicznego, ale nadto i osoby, której orzeczenie dotyczy, lub jej pełnomocnika. Wspomniane przesłanki uzasadniają wniosek, że orzeczenia sądu w omawianych sprawach zapaść mogą tylko na rozprawie głównej.

Z użytego w art. 8 dekretu terminu „żądanie skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego", oraz z pewnej analogii do spraw karno-administracyjnych wynika, że następuje tu przekazanie sprawy innej władzy państwowej do rozpoznania (nie zachodzi zaś wypadek apelacji, odwołania, czy też zażalenia), która zatem rozpoznać może sprawę w trybie przepisów obowiązujących ją jako I instancję. Słuszność tego wnioskowania potwierdza przyjęta w naszym ustawodawstwie zasada, że sądy nie są wyższą instancją w stosunku do orzeczeń władz administracyjnych. Skład sądu określa art. 8 cyt. dekretu.

Z powołanych przepisów, oraz z treści art. 52, 53 dekretu o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w związku z § 39 reg. og. i § 201 reg. karn. należałoby przyjąć, że omawiane sprawy mają być kierowane do wydziału rozpoznającego sprawy o przestępstwa szczególnie niebezpieczne, że należy je wpisywać do repertorium Ko, a sąd, rozpatrując te sprawy wedle przepisów obowiązujących w postępowaniu przed I instancją, ma pełną możność przeprowadzenia wszystkich celowych dowodów bezpośrednio bądź też korzystając z pomocy prawnej.

Postanowienia sądu kończące postępowanie odpowiadać muszą wymogom art. 368 kpk i nast. oraz § 15 i 16 wspomnianego rozporządzenia wykonawczego. Jedynie w przypadku, gdy sąd nie znajduje podstaw do wydania orzeczenia o pozbawieniu obywatelstwa, orzeczenie sądu opiewać powinno: „Sąd......... oddala wniosek ..... o ...... i stwierdza, że orzeczenie Starostwa Powiatowego .... utraciło moc prawną". Orzekanie postanowienia o kosztach postępowania wydaje się zbędne, gdyż koszta te i tak zawsze (wobec konfiskaty majątku) ponosi Skarb Państwa.

Postanowienie sądu, zapadłe na rozprawie, zawierać jednak musi uzasadnienie (art. 51 § 2 kpk), sąd natomiast nie ma obowiązku doręczania odpisów obecnym na rozprawie stronom (art. 52 kpk). Ponieważ jednak akta sprawy jako skierowanej na drogę postępowania sądowego i przez sąd rozstrzygniętej, pozostają w przechowaniu sądu, przeto Ministerstwo Sprawiedliwości uważa za konieczne, by sąd przesyłał odpisy wydanych postanowień tak starostwu jak i odpowiedniemu urzędowi bezpieczeństwa do wiadomości, zaś w miarę nieobecności osób, których orzeczenie dotyczy, bądź na żądanie tych osób lub ich pełnomocnika, doręczał odpisy także tym osobom.

Przepisy kpk (art. 301, 462) nie dają podstawy do odpowiedzi na pytanie, czy stawiennictwo osoby, przeciw której postępowanie się toczy, jest obowiązkowe oraz, czy dopuszczalne są orzeczenia zaoczne.

Rozważając to pytanie, należy uwzględnić intencję ustawodawcy, wynikającą z przepisów § 13 p. 3 rozp. wyk. o obowiązku wyznaczania kuratora, jeżeli postępowanie prowadzi się przeciw osobom, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznane lub przeciw osobom niezdolnym do działań prawnych. Powtóre w kpk znajdujemy przepisy (art. 49 § 2, 527 i inne) o obowiązku wysłuchania „obecnych stron". Natomiast art. 8 p. 4 dekretu z dnia 13 września 1946 r. nie uzależnia obowiązku wysłuchania stron od ich obecności.

Wydaje się, że wyżej wspomniane uwagi oraz ciężar gatunkowy spraw o wyłączenie ze społeczeństwa dostatecznie uzasadniają wniosek, że treść art. 8 p. 4 „postanowienia sądu zapadają po wysłuchaniu prokuratora organu bezpieczeństwa publicznego oraz osoby, której orzeczenie dotyczy lub jej pełnomocnika" należy rozumieć dosłownie i uznać, że obecność na rozprawie tej osoby lub jej pełnomocnika jest tak samo konieczna, jak obecność prokuratora i przedstawiciela władz bezpieczeństwa.

W miarę potrzeby sąd winien ułatwić bądź spowodować ustanowienie pełnomocnika przez osobę, przeciw której postępowanie się toczy, a do której mają zastosowanie przepisy tyczące się oskarżonego I § 14 pkt 3 rozporządzenia z dnia 10 kwietnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 163).

Nie jest obojętną wreszcie i ta okoliczność, że bezpośrednie wrażenia sądu i możność zadawania pytań ułatwią roztrzygnięcie trudnego pytania, czy dana osoba wykazywała swym postępowaniem niemiecką odrębność narodową.

Zagadnienie wyznaczania sesji wyjazdowych do miejscowości, w których znajdują się obozy (miejsca internowania), może stać się aktualne w sądach o dużym ruchu omawianych spraw.

Omawiając zagadnienie postępowania, zaznaczyć jeszcze należy, że wiele osób spośród pozbawionych obywatelstwa orzeczeniem starostwa nie złożyło w zakreślonym terminie wniosków o skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego. Przyczyną tego był w wielu wypadkach brak odpowiedniego pouczenia ze strony władz administracyjnych, bądź też specyficzne warunki, w których część tych osób się znajdowała. Tak postępowanie przed sądami jak i przed władzami administracyjnymi przewiduje instytucje przywrócenia terminu. Ponieważ rodzaj omawianego postępowania odbiega od zwykłego postępowania przed sądami, przeto art. 227 i 228 kpk nie znajdują zastosowania — należy więc do wniosków o przywrócenie terminów stosować przez analogię przepis art. 640 § 4 kpk. Ministerstwo Sprawiedliwości wyraża zarazem pogląd, że sądy, uwzględniając przeszkody, które mogły spowodować nawet znaczne opóźnienia złożenia wniosków o skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego — powinny wnioski o przywrócenie terminu oceniać jak najbardziej liberalnie.

Znaczenie już wydanych orzeczeń, opierających się na przepisach: a) dekretu o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy, b) dekretu o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców narodu, c) ustawy o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów, d) dekretu z dnia 28 czerwca 1946 r. o odpowiedzialności za odstępstwo od narodowości:

Skazanie bądź uniewinnienie z oskarżenia o przestępstwo pospolite a także i o przestępstwo z dekretu o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy nie wyklucza stosowania dekretu z dnia 13 września 1946 r. (art. 13 tegoż dekretu).

Inaczej przedstawia się rzecz, gdy chodzi o orzeczenia, oparte na przepisach cytowanych pod b) i c). Przypomnieć należy, że podstawą uchylenia przez sąd specjalny zarządzenia prokuratora o skierowaniu danej osoby do miejsca odosobnienia, i tak samo podstawą orzeczeń o rehabilitacji w pełnym lub ograniczonym rozmiarze było stwierdzenie przez sąd zachowania przez odnośną osobę polskiej odrębności narodowej. Przepis art. 10 dekretu z dnia 28 czerwca 1946 r. o odstępstwie od narodowości zrównuje oba te rodzaje orzeczeń i w obu tych rodzajach spraw „zakończonego postępowania nie wszczyna się". Wątpliwości nasuwa pytanie, czy przepisy dekretu z dnia 13 września 1946 r. o wyłączeniu ...... można stosować względem osób, a) które uzyskały zaświadczenia, stwierdzające ich obywatelstwo i przynależność do narodowości polskiej, lub które zaświadczenie to powinne były otrzymać, albo które uzyskały zaświadczenia, stwierdzające złożenie deklaracji wierności Narodowi i Demokratycznemu Państwu Polskiemu (ustawa z 1945 r.) oraz b) względem osób, którym prokurator wydał postanowienie stwierdzające, że czyn ich nie podlega ściganiu (art. 17).

W obu tych rodzajach spraw dochodzenie może być podjęte w przypadku ujawnienia nowych okoliczności.

Rozstrzygając zagadnienie, uwzględnić należy oczywistą dążność naszego ustawodawstwa do stabilizacji stosunków i do utrzymania ważności wydanych orzeczeń oraz fakt, że na mocy tych orzeczeń liczne osoby odzyskały już wolność, prawa, majątek a niejednokrotnie uzyskały prace w przeróżnych instytucjach, nie wyłączając państwowych i samorządowych.

Po wtóre z kierunku rozwoju powojennego ustawodawstwa wynika, że ustawodawca zdecydował łagodniejsze traktowanie tych, którzy na pewnych terenach wpisani byli do III-ej lub IV grupy, jak tych, którzy przez okupanta zaliczeni byli do wyższych grup.

Uchylenie istotnych skutków, odnośnie osób III-ej i IV-ej grupy, które uzyskały już od władz państwowych nawet dokumenty, o których mowa w art. 11 i 17 dekretu z dnia 28 czerwca 1946 r. stwarzałoby ponownie stan niepewności dla ogromnej ilości obywateli Państwa i stawiałoby ich w gorszej sytuacji od zrehabilitowanych choćby w ograniczonym rozmiarze, przeciw którym nie można już wszcząć postępowania aczkolwiek mieli grupy wyższe.

Z powyższych względów oraz w oparciu o przepis art. 12 dekretu z dnia 13 września 1946 r. i art. 9 do 12 i 17 dekretu z dnia 28 czerwca 1946 r. przyjąćby raczej należało, że dekret z dnia 13 września 1946 r. o wyłączeniu również nie może znaleźć zastosowania względem osób, o których mowa w art. 11 i 17 dekretu z dnia 28 czerwca 1946 r. o tyle, o ile dochodzenia prokuratorskie przeciw tym osobom nie zostały podjęte.

Omówienia wymaga jeszcze zagadnienie czy wyrok uniewinniający bądź wspomniane postanowienie prokuratora (art. 17) wyklucza możność wdrożenia postępowania o wyłączenie ...... także w tych wypadkach, gdy podstawą orzeczenia było stwierdzenie, że dana osoba i przed 1 września 1939 r. wykazywała stale swoją przynależność do narodowości niemieckiej lub uprzywilejowanej przez okupanta. Opierając się już choćby na tytule dekretu z dnia 13 września 1946 r. oraz na treści art. 1 tego późniejszego aktu ustawodawczego oraz, stosując interpretację logiczną, przyjąć się musi, że nie można stosować dekretu tego i pozbawiać obywatelstwa w tym trybie osób, które zgłosiły swą przynależność do narodowości **uprzywilejowanej,** natomiast można

wdrożyć to postępowanie i pozbawić obywatelstwa osoby uniewinnione lub osoby, którym prokurator wydał postanowienie z art. 17, tylko na tej podstawie, że i przed 1 września 1939 r. wykazywały swą narodowość niemiecką.

Odnośnie obszaru Ziem Odzyskanych rozważyć w końcu należy stosunek omawianego dekretu z dnia 13 września 1946 r. o wyłączeniu ..... do ustawy z dnia 28 kwietnia 1946 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego osób narodowości polskiej zamieszkałych na obszarze Ziem Odzyskanych.

I w tym kierunku interpretacja logiczna przemawia przeciwko możności stosowania dekretu o wyłączeniu ...... odnośnie osób, które uzyskały obywatelstwo w trybie ustawy z dnia 28 kwietnia 1946 r., gdyż podstawą uzyskania obywatelstwa było udowodnienie przez nie polskiej narodowości przed uprawnionymi komisjami weryfikacyjnymi, bądź przed władzami administracji ogólnej. Zaznaczyć również należy, że zasadniczym celem dekretu jest wyłączenie ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej, ponieważ obywatele polscy tej narodowości w czasie wojny 1939—1945 r. ujawnili swój wrogi, a co najmniej obojętny stosunek do Państwa Polskiego. Dlatego też dekret z dnia 13 września 1946 r. obowiązuje tylko czasowo (do 31 grudnia 1948 r.). I ta okoliczność przemawia za tym, że dekret o wyłączeniu .... należy stosować tylko do tych osób, które już będąc obywatelami polskimi wykazywały niemiecką odrębność narodową. Nadanie obywatelstwa t. zw. autochtonom w trybie ustawy z dnia 28 kwietnia 1946 r. odbywało się w rok po zakończeniu wojny i również w wyniku dążenia do stabilizacji stosunków. Nie można też przypuszczać, by ustawodawca w dekrecie z dnia 13 września 1946 r., a więc w akcie zaledwie o kilka miesięcy późniejszym, dopuszczał możność ponownej rewizji dopiero co udzielonych praw obywatelskich.

Słuszność wszystkich wspomnianych argumentów znajduje dobitne potwierdzenie w treści i dacie wydania dekretu z dnia 22 października 1947 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego osób narodowości polskiej zamieszkałych na obszarze b. wolnego miasta Gdańska.

W końcu zaznaczyć należy, że w omawianych przypadkach niemożność stosowania dekretu z dnia 13 września 1946 r. wobec autochtonów nie jest równoznaczna z niemożnością cofnięcia nadania obywatelstwa, albowiem nadal ma zastosowanie ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 44) a art. 16 rozp. wyk. do tej ustawy (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 320/20) przewiduje możność unieważnienia nadania obywatelstwa.

Ministerstwo Sprawiedliwości prosi Obywateli Prezesów o podanie treści tego okólnika do wiadomości Sędziów Wydziałów Karnych oraz o czuwanie, aby sprawy, skierowane do Sądu, były rozpoznawane nawet poza normalną kolejnością i traktowane jako sprawy pilne.

Ministerstwo Sprawiedliwości, z uwagi na znaczenie powyższych spraw, prosi zarazem Obywateli Prezesów, by, w razie dostrzeżenia istotnych braków lub uchybień w postępowaniu poprzedzającym skierowanie tych spraw na drogę postępowania sądowego, zawiadamiali o swych spostrzeżeniach Ministerstwo Sprawiedliwości, które w miarę uznania interweniować będzie u odpowiednich władz.

w/z. Minister Sprawiedliwości

Leon Chajn

Podsekretarz Stanu

KOMUNIKAT

w sprawie spadków wakujących po obywatelach polskich, zmarłych w czasie wojny na obszarze Wielkiej Brytanii oraz członków b. Polskich Sił Zbrojnych, zmarłych poza Wielką Brytanią.

Do Obywateli Prezesów Sądów Okręgowych i Sędziów sprawujących kierownictwo Sądów Grodzkich.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych zakomunikowało, że osoby, wymienione w poniżej przytoczonym wykazie, pozostawiły w Wielkiej Brytanii spadki, stanowiące depozyty pieniężne i rzeczowe. Te wakujące spadki znajdują się w posiadaniu adwokata Ministerstwa Skarbu Brytyjskiego (Treasury Solicitor) i przypaść mają Skarbowi Państwa Wielkiej Brytanii, o ile spadkobiercy po zmarłych, objętych tym wykazem, nie zgłoszą swych praw do spadku.

W związku z tym Ministerstwo Sprawiedliwości prosi, aby Obywatele Prezesi Sądów Okręgowych i Obywatele Sędziowie sprawujący kierownictwo Sądów Grodzkich polecili sporządzić z przytoczonego poniżej wykazu wyciągi, wymieniające te osoby, które według danych, zawartych w wykazie, urodziły się lub zamieszkiwały w okręgu danego Sądu, albo których krewni, wskazani w wykazie, zamieszkiwali lub zamieszkują w okręgu danego sądu i wyciągi odpowiednie dla danego sądu polecili wywiesić na tablicach, przeznaczonych do ogłoszeń, przy równoczesnym wezwaniu ewentualnych spadkobierców do bezpośredniego skomunikowania się z Konsulatem Generalnym R. P. w Londynie (Polish Consulate, London, 52/4, Queen Anne Street.).

Wyciągi i wezwania powinny być wywieszone co najmniej przez okres miesiąca.

Załącznik do komunikatu w sprawie spadków wakujących po obywatelach polskich, umarłych na obszarze Wielkiej Brytanii.

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
1.	Andruchowski Witold	11. 1.1921 Drohobycz	rodz.: Józef, Zofia — Drohobycz	13222
2.	Borkowski Stanisław	1.I.1920 Lwów	rodz.: Franciszek, Anna	13437
3.	Bril Eugeniusz	29.9.1941 Tarnopol	rodz.: Bazyli, Michalina, Józefa Szeląga, Tarnopol, ul. Ujejskiego 3	13213
4.	Boziewicz Stanisław Karol	5.10.1903	żona: Maryna — Kraków, ul. Łobrowska 29	13230
5.	Chlistowski Jan Tomasz	13.11.1919		13265
6.	Ciołek Jakub	—		13266
7.	Erndt Józef	18.5.1915 Lwów	rodz.: Józef, Anna	13214
8.	Górski Stanisław	30.5.1909	rodz.: Kazimierz, Anastazja	13247
9.	Gregorowicz Teodozjusz	29.5.1911 Sieradz		13280
10.	Gromadzki Przemysław	5.6.1924 Włocławek		13178
11.	Głowacki Stanisław	26.3.1912	matka: Marianna — Wagenitz-West Havel, Land-Ger.	13250
12.	Gołąbek Bogusław	22.3.1914 Warszawa	rodz.: Jan, Janina	13199
13.	Golczewski Witold	17.10.1903	rodz.: Michał, Józefa, żona: Stanisława, Kraków ul. Kanoniczna 16 m. ń.	13414
14.	Gąsiorowski Zbigniew	9.11.1923	ojciec: Janusz — Warszawa, ul. Wilanowska 4 m. 40	13302
15.	Bondar Józef	8.7.1916		13119
16.	Brzezowski Michał	26.2.1920	ojciec: Bazyli — Dawigródek, ul. Szkolna 2	13165
17.	Burak Antoni	22.11.1917		13125
18.	Błachowski Marian	24.2.1916 Krajkowo	rodz.: Ignacy i Ludwika	13148
19.	Buraczewski Zenon	10.10.1915 Morusy p. Białystok	rodz.: Mieczysław i Stefania Morusy, p. Białystok	13198
20.	Boguszewski Władysław	10.11.1911 Warszawa	ojciec: Jan — Warszawa, ul. Barska 20	13237
21.	Bernakiewicz Antoni	3.6.1914	Anna Lagenzowa — Kraków, ul. Siemiradzkiego 19	13255

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnvch	Nr aktu konsulatu
22.	Bielec Stanisław	30.8.1916	matka: Katarzyna — Posada Jaćwierska, p. Sanok	13261
23.	Bylczyński Stanisław	26.7.1889	Sienkowski Józef — Warszawa, ul. Krucza 43	13177
24.	Bonk Leon	1.11.1919	siostra: Halina Głuszek — Warszawa, ul. Fabryczna 5/27	13435
25.	Borsukiewicz Stefan	26.4.1918	rodz.: Florian i Kazimiera — Łódź, ul. Targowa 32	13440
26.	Bochenek Robert	4.4.1923	matka: Maria — Orzypowice, pow. Rybnik	13449
27.	Chudziński Franciszek	4.9.1923	rodz.: Maksymilian i Antonina — Karbowa, pow. Brodnica	13448
28.	Czerniecki Marcin	11.11.1919	rodz.: Kazimierz i Maria—Karbowice, pow. Łańcut	13413
29.	Cymborski Jan Adam	25.12.1905	żona: Maria — Kraków, Sołtyka 2	13292
30.	Czerny Stanisław	23.10.1919 Teplików p. lubelski	rodz.: Włodzimierz i Łucja — Zakopane, Sanatorium Wojskowe	13294
31.	Czapiński Józef	14.1.1920	ojciec: Stanisław — Leszno, ul. Wolności 20	13241
32.	Czupryna Ignacy	31.1.1904 Tarnów	rodz.: Franciszek i Anna — Tarnów, ul. Zamkowa	1185
33.	Czupryk Stanisław	10.5.1919	rodz.: Jan i Karolina	13135
34.	Banachowicz Antoni	2.9.1918	ojciec: Antoni — Kraków-Rakowiec, Główna 45	13153
35.	Dembowski Alfons	30.8.1922	rodz.: Bronisława, Anna	13184
36.	Chmielewski Jan	3.5.1900	żona: Febronia — Gdynia Obłąże Nr 869	13169
37.	Dunajewski Tadeusz	—	ojciec: Juliusz — Ruda Pabianicka, p. Łódź	13286
38.	Dobrucki-Dobrut Tadeusz	28.8.1919	matka: Janina Kędzierska — Warszawa ul. Schroeggera 10	13198
39.	Dranicki Mieczysław	—	matka: Agnieszka, Międzyrzecz, Kilińskiego 4, Woj. Poznańskie, Ziemia Lubuska	13146
40.	Fengler Dominik	6.2.1912 Poznań		13297
41.	Eret Franciszek	19.11.1921	siostra: Irena Kalita — Warszawa, Tamka 39 m. 28	13253
42.	Gładysz Antoni	1.1.1919	rodz.: Stanisław, Maria — Izdepki, pow. Lwów	13109
43.	Gałeza Walenty	—		13134
44.	Geber Jakub	21.1.1921 Rozsulna p. Skole	rodz.: Szymon i Fryda — Skole, ul. Michalskiego 36	13118
45.	Górski Józef	24.7.1912 Pabjanice	ojciec: Michał — Warka n/Pilicą	13182

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
46.	Gwóźdź Paweł	24.3.1918 Piekary Śląskie	rodz.: Ryszard i Maria — Piekary Śląskie, Strzelców Bytomskich 2	13216
47.	Gebalczyk Wiktor	28.8.1918	brat: Emil — Swieklany Dolne, pow. Rybnik	13417
48.	Gross Józef	19.3.1912	matka: Maria — Gdańsk-Orunia, Raduńska 37 m.	13422
49.	Hellman-Rawicz Jan	20.11.1921		13426
50.	Hawryszkow Karol	21.1.1906	żona: Anna — Oleśnica, ul. Rynek 8	13164
51.	Hagenbarth Tadeusz		ojciec: Tadeusz — Toruń, ul. Św. Józefa 107	13137
52.	Henkel Tadeusz		ojciec: Juliusz — Ruda Pabianicka, p. Łódź	13307
53.	Hampel Leon		matka: Maria — Chorzów, ul. 11 Listopada 25/17	13172
54.	Januszkiewicz Wacław	19.9.1912 Wilno	rodz. Stanisław i Ewa — Nowa Wilejka, ul. Letnia 25	13173
55.	Janowicz Edward	15.5.1921 Zielonka p. Wilno	ojciec: Józef i Rozalia — Wilno, ul. Belmonta 58	13122
56.	Jelito Paweł	20.10.1920 Sosnica	rodz.: Piotr i Zofia	12051
57.	Jastrzębski Franciszek		ojciec: Wiktor — Warszawa, Pl. Narutowicza p. 384	2210
58.	Jasiński Stanisław	19.2.1913 Busk p. Kamionka Strumiłowa		13153
59.	Garstka Stanisław	—	Antoni Garstka — Wełnica, pow. Gniezno	13179
60.	Królikowski Zygmunt	8.5.1910		13412
61.	Krompniewski Bronisław	17.1.1918	matka: Zofia — Kniahinin, St. Kol. woj. Wilno	13160
62.	Kuzera Władysław	18.5.1921 Brzezinka p. Kraków	siostra: Rozalia — Stanisławów, Sapierzyńskiego 12	13117
63.	Keszalski Czesław	5.10.1919		13139
64.	Kubacik Franciszek	9.5.1916	ojciec: Stanisław — Raciechowice, p. Myślenice	13147
65.	Kozłowski Czesław	1909 Warszawa	żona: Helena — Warszawa, ul. Ząbkowska 30	13243
66.	Kołek Władysław	2.7.1917	ojciec: Jan — Trzebnica Górka 93, Kraków	13257
67.	Karpisiak Teofil		matka: Salomea — Stęszew, Piłsudskiego 120, woj. Poznańskie	13284
68.	Kramarczyk Karol	24.11.1907	matka: Maria — Warszawa, Lwowska 15 m. 11	13429
69.	Kurzyński Franciszek	12.3.1921	rodz.: Jan i Leokadia — Słup, pow. Grudziądz.	13447

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnvch	Nr aktu konsulatu
70.	Korzeniowski Eugeniusz	8.2.1915	ojciec: Władysław — Jedlina, pow. Krosno	13301
71.	Krzanowski Adam	24.4.1904	żona: B. Krzanowska — Bruay en Artois, 43. Sentier de Divion P. de C France	13246
72.	Klimczak Jan	26.9.1912	Wiktor Klimczak — Warszawa, ul. Bracka 23/54	13288
73.	Kułakowski Andrzej	—	Antoni Kwiatkowski — Włocławek, Plac Wolności 15	13205
74.	Liskiewicz Gustaw	29.1.1922	ojciec: Henryk — Warszawa, ul. Nadwiślańska 27	13297
75.	Lipecki Antoni	17.12.1917 Poznań	matka: Maria — Poznań, ul. Św. Wojciecha 14/15	13186
76.	Lewandowski Jerzy	8.12.1922 Warszawa	Michalina: Gauthets 238/II saint Vallier Saone et Loire	13194
77.	Leśniak Albin	1.3.1915	Maria — Kraków, Kamienna 27	13242
78.	Laszczok Józef	12.2.1910 Jaworze	matka: Maria — wieś Biery, poczta Jaworze, pow. Bielsko	1183
79.	Leszczyłowaski Ludwik	25.8.1905 Łuniniec		13282
80.	Ługowski Kazimierz	20.7.1920	ojciec: Wojciech — wieś Chromna k. Siedlec	13140
81.	Łagoński Jerzy	13.1.1918	rodz.: Florian i Agnieszka, Łódź, ul. Targowa 32	13441
82.	Maczyński Józef	14.7.1917	matka: Anna — Wrocław, Kościuszki 54	13195
83.	Marczuk Władysław	16.2.1917	ojciec: Paweł — Warszawa, pl. Wilsona 22	13305
84.	Młynarski Władysław		matka: Aniela — Góry, pow. Grójec	13436
85.	Mazgaj Piotr	18.2.1918	ojciec: Mateusz — Czermin, poczta Mielec	13428
86.	Majewski Stefan	14.7.1919	ojciec: Józef Szwaczka — Klemencice, pow. Wodzisław	13269
87.	Manka Emil	21.6.1821	rodz.: Teodor i Maria	13131
88.	Muchalski Julian	12.7.1908 Radom	żona: Mary, 25 Great Hamiton Street, Paisley	13163
89.	Manka Wacław	1889	siostra: Julia Manka — 140, rue de Bac, Paris 7	13115
90.	Mudryk Mikołaj	10.12.1901 Dąbrowa Górnicza	rodz.: Mikołaj i Maria, żona: Hei Hoc Topko-Indochiny, ul. Fleff 7	13151
91.	Marciniak Hugon	6.3.1905	rodz.: Wiktor i Maria	13154
92.	Mitkowski Stanisław	—		13113
93.	Manka Emil	21.4.1921	rodz.: Teodor i Maria	13131

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
94.	Majewicz Egon	1.1.1923		13263
95.	Marzec Jan	21.4.1900 Wojesławice pow. Pinczow	rodz.: Ludwik i Maria	13245
96.	Nikonow Witalis	28.5.1903	matka: Justyna — Równe, ul. Żeromskiego 5	13129
97.	Niewiara Andrzej	10.11.1917 Jałcza pow. Miechów	matka: Anna — Miechów, ul. Skorupki 13	13110
98.	Nestorowicz Tadeusz	1.5.1914	ojciec: Feliks — Łódź, ul. Jarzynowa 36a m. 1	13185
99.	Nagengast Walerian	17.11.1919	ojciec: Tomasz — Miloszaw, ul. Różana 15, pow. Września	13304
100.	Mryc Józef	14.9.1919	ojciec: Jan, Anna — Rudniki, pow. Mościska	13418
101.	Napora Stanisław	20.3.1913	ojciec: Jan — Skarżysko Kamienna 2	13430
102.	Namieczkowski Mieczysław	5.8.1905	brat: Tadeusz — Sosnowiec, Pusta 2	13239
103.	Nowak Julian	16.2.1907	matka: Agata — Częstochowa, ul. Twarda 17	13432
104.	Owczarek Wincenty	12.11.1915	rodz.: Wincenty i Maria — Ostrów Poznański, ul. Ks. Skorupki 32	13299
105.	Okoński Brunon Paweł		brat: Alfons — Bydgoszcz, ul. Leona Wyczółkowskiego 21	13217
106.	Ostrowski Jan			13111
107.	Ostrowicz Antoni			13298
108.	Ozmiński Bernard		żona: Elżbieta — Gdańsk, Hohe Seigen Nr 1	4204
109.	Pudrzycki Otton	3.2.1911 Łódź	siostra: Wanda Pudrzycka — Łódź, Pabianicka 40	13133
110.	Przecławski Stanisław	16.11.1915	rodz.: Jan i Maria	13116
111.	Ptaszkowski Antoni	23.4.1923	matka: Maria — Przeworsk, ul. Błonia 400	13120
112.	Pacholczyk Jan	20.1.1889 Łęczyca		3610
113.	Pawłowski Wiktor	4.7.1921 Wilno	rodz.: Stanisław i Katarzyna — Grodno, Brygicka 34	13149
114.	Pałowicz Leonard	20.10.1909	rodz. Karol i Anna	13115
115.	Ptaszkowski Antoni	24.4.1923	matka: Maria — Przeworsk, ul. Błonia Nr 400	13120
116.	Paszek Józef	30.1.1920	rodz.: Franciszek i Anna — Dziedzice, Legionow 171	13183
117.	Piorek Stanisław	2.1914	matka: Józefa — Laskowo, pow. Wadowice	13254

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
118.	Pustułka Józef	11.7.1904 Moszczenica p. Nowy Sącz	żona: Magdalena — Kraków ul. Piastowska 28	13428
119.	Peczkowski Wojciech	16.4.1906	żona: Melania — Września, Słowackiego 29a	13442
120.	Przybysiak Wacław	1.9.1910	żona: Elżbieta — Sopot, Marsz. Stalina 601/11	13295
121.	Rudek Jan	5.3.1913	ojciec: Adolf — Gulawy pow. Radomsko	13415
122.	Różański Henryk	16.10.1922	ojciec: Stanisław — 23 Quartier des Baloons Marnaval St. Dizier, Marne France	13251
123.	Ryszkiewicz Mieczysław	18.3.1908	żona: Halina — Opole Lub.	13291
124.	Rojek Marian	7.3.1921	ojciec: F. Rojek — Kraków, ul. Brzozowa 20	4208
125.	Rutkowski Stanisław	17.6.1917 Warszawa	rodz: Paweł, Zofia — Warszawa, ul. Chłodna 16	13150
126.	Sadowy Józef	10.6.1889 Lwów		13300
127.	Siwik Władysław	21.3.1916	rodz: Jan i Maria	13229
128.	Siemienczuk Tadeusz	4.7.1915 Całkówek		13162
129.	Szumski Edward	4.6.1916	ojciec: Stanisław — Bydgoszcz, Słowackiego 3	13126
130.	Sadowski Jan	13.9.1919 Ciepielów	ojciec: Konstanty — Ciepielów, Rynek 39 p. 12	13141
131.	Szewczyk Stanisław	14.11.1914 Skierniewice	ojciec: Michał — Skierniewice	13145
132.	Sawicki Ludwik	21.6.1919		1168
133.	Stachnik Kazimierz	19.1.1911 Kamionka p. Miechów	siostra: Maria Grzela — Kamionka, p. Miechów	13130
134.	Szumski Edward	4.6.1916	ojciec: Stanisław — Bydgoszcz, Słowackiego	13126
135.	Saltarski Władysław	2.2.1902 Szczytniki	Saltarska—26 rue Clemenceau, Montbaliard K. France	13197
136.	Szykowny Tadeusz	29.3.1915 Pszczynek	matka: Bronisława — Września, Kościelna 9	13215
137.	Ślusarski Stanisław	13.6.1920	matka: Zofia — Pioruno, p. Konin, brat: Józef Polish Forces Gr. Brit	13262
138.	Solecki Mieczysław	22.10.1909	matka: Adela — Dąbrowa Górnicza, Reymonta 48	13306
139.	Sasak Wilhelm	11.10.1916 Nowy Targ	Piotr Sasak — Nowy Targ, ul. Leonarda 12	13224
140.	Szczukowski Lesław	4.10.1917 Klonowo p. Tuchola	matka: Zofia Wolnikowa — Wudzyn, p. Kotomierz, woj. Bydgoszcz	13189
141.	Szleńsk Eugeniusz	1.1.1919	ojciec: Stanisław — Ostrowy, Szpitalna 75	13420

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
142.	Sowiński Władysław	16.8.1890	Prokocim, k/Krakowa, ul. Słowackiego 13	13281
143.	Swiatkowski Czesław	23.3.1915	matka: Stanisława, Łódź, Szosa Rokicińska 1	13176
144.	Siemiaszko Eugeniusz	1924	matka: Józefa, Jaskowice, Dublany woj. Warszaw.	13180
145.	Samulski Zygmunt	2.1.1913	Wacława Lipińska, Łódź, Marynarska 64	13244
146.	Siatkowski Władysław	8.1.1920	ojciec: Franciszek — Wrzeczko, gm. Łyszkowice, pow. Łowicz	13303
147.	Sokołowski Kazimierz	1906	żona: Maria, Gdynia — Chylonia, Sierakowiecka 4	13294
148.	Szewczyk Ryszard	31.3.1896	rodz: Jan i Emilia, Radom, Lubelska 43	13282
149.	Twardowski Zdzisław	1.5.1918	ojciec: Leon, Warszawa, ul. Kolejowa 8	13202
150.	Horoch Jan	30.3.1918	Jadwiga Sibniewska, Maćkowo pow. Przemyśl	13206
151.	Thiesler Kazimierz	14.10.1915 Jabłonki p. Starogard	ojciec: Jan, Grudziądz, Groblowa 1	13240
152.	Placek Ignacy	8.8.1918 Wierzbie pow. Wieluń		11344
153.	Ulasiuk Franciszek	6.1918	matka: Antonina — Krynica, Piłsudskiego 103	13252
154.	Urbanek Ryszard	22.4.1923	ojciec: Ludwik , Łaziska Górne kol. Brada 53, p. Pszczyna	13258
155.	Burda Jerzy	17.4.1919	ojciec: Adolf, Ostrowiec Kielecki	13416
156.	Sadawa Stanisław	3.1911	matka: Katarzyna, Sadowa, Dobroszyce, pow. Radomsko	13231
157.	Wojciechowski Mieczysław	15.12.1916	brat: Jan, U. S. Vets Hospital No. 100 Camp. Guster Mich. U. S. A.	13112
158.	Wagner Paweł	14.4.1914	rodz.: Teodor i Maria Juszczyk, Sypniewo, p. Sąpolno	13444
159.	Wodzyński Henryk	15.3.1917	rodz.: Stanisław i Maria, Warszawa, ul. Belwederska 20	13227
160.	Występek Stefan	21.9.1915	rodz: Piotr i Katarzyna Chorzelów pow. Dębica	13226
161.	Waskowiak Stanisław	23.3.1917	ojciec: Jan — Gniezno, ul. Polna 8	13136
162.	Wardeński Feliks	27.3.1921 Obłaczkowo	ojciec: Ludwik. Września, ul. Czachrowa 58	13137
163.	Wójcik Karol	14.12.1916 Opoczno	ojciec: Bronisław, Warszawa ul. Mokotowska 26	13142
164.	Wojciechowski Mieczysław	15.12.1916		13112
165.	Waligóra Bolesław, Major	10.9.1898 Kraków		13293

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
166.	Werschner Ludwik		matka: Klementyna	13419
167.	Walewski Wacław	18.7.1915 Sosnowiec	ojciec: Jan Walewski P. O. Box 2155, Aleksandria, Egipt	13896
168.	Wiśniewski Władysław	27.6.1920 Nawra p. Toruń	rodz: Michał i Petronela — brat: Mieczysław St. Aloysius Chuch Leo P. O. Groenbush U. S. A.	13208
169.	Halenda Władysław	16.11.1907 Stryj		13232
170.	Jankowski Władysław	29.6.1918 Wilno	matka: Dominika, Wilno, ul. Wileńska 30, Podbrodzie	13175
171.	Janik Józef		żona: Doris, Nr 15 Robble Road, Blackpool, Lanos	13181
172.	Job Dominik	1.8.1918 Grybów		13201
173.	Krasicki Eustachy	4.9.1918	ojciec: Erazm, — Kazimierz Nowogodek	13285
174.	Kryger Alojzy		matka: Marta Kryger	13192
175.	Kulisz Albert		rodz: Józef i Jadwiga	13196
176.	Kuligowski Eugeniusz	29.9.1913	brat: Stanisław, Polish, Air Force in Gr. Britain	13308
177.	Kościk Bronisław	26.8.1919 Izbice p. Krasnystaw	rodz.: Paweł i Franciszka	13191
178.	Kraśniej Mikołaj	15.4.1910		13431
179.	Maniora Ludwik	14.7.1923	rodz: Roman i Ludwika Monceaux les Mines, Saone et Loire	13425
180.	Mol Jan			13223
181.	Morawski Julian			13434
182.	Mroczek Władysław			13188
183.	Necel (vel Nytkowski) Edward	22.1.1922		13267
184.	Ochantel Bruno		rodz: Piotr i Augustyna	13203
185.	Oświecimski Leon	1.4.1917	rodz: Józef i Maria	13238
186.	Pagórski Władysław	17.10.1909		13256
187.	Paleniczek Władysław	15.8.1915 Nusiatyn	rodz.: Inocenty, Maria, Sambor, ul. Sienna 5	13212
188.	Ponikowski Władysław	21.12.1917 Koprzynica p. Sandomierz	rodz: Jan i Waleria	13219
189.	Przybyła Józef	30.6.1913 Goliszew	rodz: Adam, Walentyna	13236

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
190.	Przybytniowski Antoni			13234
191.	Psuja Alfred		siostra: Janina Psuja	13421
192.	Ramert Jerzy	18.1.1909	rodz: Wiktor i Maria	13289
193.	Rudnik Józef	10.11.1921	rodz.: Józef i Anna, Rouvroy Mines, France (P. de Cal.)	13278
194.	Sapko Bolesław	22.2.1916	matka: Petronela	13423
195.	Skora Eryk	1.12.1923	ojciec: August Skora, Chorzów	13166
196.	Sobota Paweł		rodz: Józef, Gertruda	13287
197.	Szymer Czesław	3.8.1920	rodz: Gabriel, Wiktoria	13443
198.	Stolarz Teodor	-	żona: Anna, Kamionki dystr. Skałat	13218
199.	Strunk Józef vel Las	18.2.1923		13264
200.	Stasiukiewicz Aleksander	11.12.1910		13427
201.	Stępień Józef			13290
202.	Szkandera Erwin			13187
203.	Szewczuk Leon	30.5.1914 Kurowice pow. Przemyślany	rodz: Michał i Katarzyna — Kurowice pow. Przemyślany	13221
204.	Tatarczyk Wiktor	23.8.1923		13250
205.	Tkaczuk Mateusz	21.8.1915 Zajezierze	rodz.: Stefan, Krystyna, Zajezierze, pow. Pińsk	13211
206.	Tokarzewski Jan Andrzej	17.8.1916 Ciukiszki p. Wilno	matka: Wiktoria — Ciukiszki pow. Wilno	13235
207.	Turolski Aleksander			13200
208.	Twardawa Jan Ernest	13.3.1912	rodz: Józef i Maria	13228
209.	Wiśniewski Witold	27.1.1917	rodz: Adam i Józefa	13225
210.	Wolnik Emil	30.8.1913	rod.: Ignacy i Jadwiga, Katowice	13445
211.	Wolski Jerzy	21.2.1907	Władysława Wolska, Włodzimierz, Wołyń ul. Dubnicka 20	13233
212.	Zaremba Franciszek	28.10.1914	ojciec: Franciszek, Grudziądz, Nadgórna 9	13210
213.				13132

L. p.	IMIĘ i NAZWISKO	data urodz.	Adres krewnych	Nr aktu konsulatu
214.	Zyber Marek	24.4.1910 Sobiałkowo p. Rawicz	rodz.: Marek i Magdalena, Sobiałkowo 83, Poznań	13121
215.	Żarniewski Kazimierz	11.1.1916	ojciec: Teofil — Łoziniec, p. Sokołówka	13433
216.	Żuk Wacław	23.11.1921	Brześć n/Bugiem, rodz.: Jan i Feliksa — Łuniniec, Korzeniogródecka 23	13207
217.	Sieczka Walenty	3.2.1910 Opatów	siostra: Maria Bykowska — Chorzów Batory, ul. 3 Maja 14	13065
218.	Zieliński Oskar Franciszek	25.11.1910 Prostokorz	Wanda Przedpelska — Bydgoszcz, Fredry 2 m. 3	13167

UCHWAŁA

Całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia S. N. Kondratowicz W.

Sędziowie: Swięcicki W., Krotowski E., Witecki J., Włoczewski J. (sprawozdawca), dr Łopuszański J., Namitkiewicz J., Żółtowski R., Rudowski M., Baziński A., Oleksy J., dr Kruszyński K., Konic L., dr Dobrzański Br., Juński St., Kurkowski Tad., Kowalski T., Kałamajski S., Grudziński M., Litauer J. J.,

z udziałem protokolanta: Sędziego S. O. w Biurze Orzecznictwa S. N. Szretera J. i Prokuratora Sądu Najwyższego Bądkowskiego A. rozpoznawał na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 listopada 1947 r. wniosek Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 września 1947 r. U. Dz. 3117/47, o wyjaśnienie następującego pytania prawnego:

„W jaki sposób przeprowadza się egzekucję roszczenia o wydanie dziecka osobie uprawnionej?".

Po wysłuchaniu sprawozdania sędziego sprawozdawcy oraz wniosku Prokuratora, Sąd Najwyższy uchwalił następującą zasadę prawną:

„Egzekucja roszczenia o wydanie dziecka osobie uprawnionej odbywa się w trybie egzekucji roszczeń niepieniężnych z zastosowaniem odpowiednio przepisów art. 812 § 1, 815 i 816 kpc, dotyczących wydania rzeczy ruchomej; gdyby odebranie dziecka przez komornika wymagało współdziałania dłużnika, sąd na wniosek osoby uprawnionej zastosuje przepis art. 819 kpc".

Uzasadnienie.

Kodeks postępowania cywilnego w części drugiej (postępowanie egzekucyjne) nie zawiera specjalnych przepisów, które by przewidywały tryb postępowania, gdy chodzi o egzekucję roszczeń niemajątkowych, do jakich należy zaliczyć roszczenie o wydanie dziecka. Wobec powyższego przy tego rodzaju egzekucji należy stosować ogólne zasady postępowania egzekucyjnego, jak również przez analogię przepisy tegoż postępowania, dotyczące sytuacyj pokrewnych.

Według kpc (art. 508) sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów grodzkich i urzędujących przy tych sądach komorników, którzy wykonywają wszelkie czynności egzekucyjne z wyjątkiem tych, które przekazane są sądowi. Dodać przy tym należy, że czynności przekazane sądom wykonywa również komornik na zlecenie sądu, jako organ wykonawczy

Z powyższych przepisów wynika, że komornik jest powołany do prowadzenia egzekucji z roszczeń o wydanie dziecka, a ustawodawstwo nasze, nie dając pod tym względem bliższych wskazówek, nie zawiera jednocześnie żadnych podstaw do eliminowania komornika od wykonywania egzekucji w tym zakresie.

Powstaje dalsze pytanie, w jakim trybie należy prowadzić tego rodzaju egzekucję. Ponieważ ustawa tego trybu bliżej nie określa, należy, stosując analogię, uwzględnić przede wszystkim interes dziecka, jak to zalecają przepisy prawa rodzinnego, następnie zgodnie z art. 3 ogólnych przepisów prawa cywilnego (dekr. z dn. 12. XI 1946 r. Dz. U. poz. 369) należy kierować się interesem społecznym, wreszcie trzeba wziąć pod uwagę interes państwowy wymiaru sprawiedliwości, by nie dopuścić do obniżenia powagi wyroków prawomocnych. Z powyższych względów do prowadzenia egzekucji z wyroku nakazującego wydanie dziecka należy uznać za najzupełniej odpowiednie stosowanie przez analogię przepisów art. 812, 815 i 816 kpc., regulujących sposób egzekucji roszczeń niepieniężnych, w szczególności zaś traktujących o odebraniu od dłużnika i wydaniu osobie uprawnionej rzeczy ruchomej. Tryb taki w stosunku do dziecka jest całkiem godziwy i słuszny, gdyż odebranie dziecka

w wykonaniu wyroku nawet przy zastosowaniu przymusu z rąk niewłaściwych i oddanie go w inne ręce przez organy prawnie do tego powołane, nie może uchodzić za ubliżające w czymkolwiek godności dziecka, leży w jego interesie i odpowiada względom społecznym, zapewniając opiekę nad dzieckiem osoby, której sąd dziecko powierzył.

Wydanie dziecka nie jest czynnością, która mogłaby być wykonana tylko przez osobę zobowiązaną do wydania; rola dłużnika jest w przypadku bierna i sprowadza się jedynie do niestawiania przeszkód. Treścią włożonego na dłużnika obowiązku wydania dziecka jest odebranie dziecka, co nie wymaga żadnej czynności ze strony dłużnika i może być dokonane wbrew jego woli i bez jego udziału. Wyżej przytoczone argumenty usuwają powstającą wątpliwość, czy do egzekucji z wyroku nakazującego wydanie dziecka nie należałoby stosować art. 819 kpc., przewidującego zagrożenie przez sąd dłużnikowi grzywną lub przymusem osobistym na przypadek niewykonania przez dłużnika w zakreślonym terminie nakazanej mu czynności, której nikt inny za dłużnika wykonać nie może.

Typowy przypadek, kiedy może być zastosowany art. 819 kpc., to odmowa namalowania obrazu, do czego został zobowiązany dłużnik wyrokiem sądu; oczywiście jest to czynność, która ze względu na treść zobowiązania nie może być wykonana zastępczo przez kogoś innego. Nie ma natomiast żadnej potrzeby do stosowania tego przepisu w omawianym w niniejszym pytaniu przypadku, gdy dziecko może być odebrane wprost przez komornika bez potrzeby stosowania środków represyjnych. W zasadzie więc art. 819 nie ma w przypadku zastosowania. Mogła by jedynie zajść potrzeba zastosowania tego przepisu w wyjątkowych warunkach, gdy bez udziału osoby zobowiązanej do wydania, odebranie dziecka jest nie do osiągnięcia, np. gdy dziecko zostało ukryte, a miejsce ukrycia jest wiadome jedynie osobie zobowiązanej.

Dodać należy, że art. 819 kpc. zawiera jedynie środki prewencyjne oraz represje, mające na celu skłonienie dłużnika do wykonania nakazu sądu, nie podaje natomiast możności wykonania wyroku gdy środki te zawiodą. Dla tego też przy wykonaniu wyroku nakazującego wydanie dziecka przepis powyższy może mieć zastosowanie jedynie w drodze wyjątku, gdy wykonanie to polega na czynności, którą może spełnić tylko zobowiązany do wydania.

U C H W A Ł A

Całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący Izby Cywilnej: Prezes S. N. dr A. St. Sieradzki.

Sędziowie S. N.: Kondratowicz W., Święcicki W., Krotowski E. (sprawozd.), Witecki J., Włoczewski J., dr Łopuszański J., Namitkiewicz J., Żółtowski R., Rudowski M., Baziński A. (współsprawozd.), Oleksy J., dr Kruszyński K., Konic L., dr Dobrzański Br., Juński St., Kurkowski T., Kowalski T., Kałamajski S.,

z udziałem protokolanta Sędziego S. O. J. Szretera i prokuratora S. N. A. Bądkowskiego, rozpoznawał w trybie art. 41 § 1 u. s. p. na posiedzeniu niejawnym **dnia 17 grudnia 1947 r.** wniosek Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 1947 r. Nr U. Dz. 2737/47 o poddanie pod obrady Sądu Najwyższego w składzie Całej Izby następującego pytania prawnego:

„Czy w przypadku, przewidzianym w art. 103 zdanie 2-e prawa spadkowego, osoby, którym w testamencie przeznaczono tylko poszczególne prawa majątkowe, nabywają te prawa zgodnie z treścią testamentu, czy też w częściach ułamkowych, odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im praw?".

Po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Najwyższego oraz sprawozdawcy i współsprawozdawcy, Sąd Najwyższy uchwalił następującą zasadę prawną:

„W przypadku, przewidzianym w art. 103 zdanie drugie prawa spadkowego, osoby, którym w testamencie zostały przeznaczone tylko poszczególne prawa majątkowe, nabywają odpowiadające stosunkowi wartości przeznaczonych im praw ułamkowe udziały w całym spadku, a więc i w przeznaczonych im poszczególnych prawach majątkowych.

U z a s a d n i e n i e.

Art. 103 wchodzi w skład działu IV rozdziału V prawa spadkowego. Rozdział ten nosi tytuł „ustanowienie spadkobiercy". Także treść art. 103, w którym jest mowa o powołaniu do spadku oznaczonej osoby (zdanie 1-e) lub kilku osób (zdanie 2-e) świadczy o tym, że w przepisie tym idzie o „dziedziczenie testamentowe", które w myśl art. 29 pr. spadk. polega właśnie na tym, że „spadkodawca może ustanowić spadkobiercę w testamencie, powołując go do całości lub do części spadku". To powołanie może dotyczyć tylko części ułamkowej (czy ułamkowych) spadku, a nie poszczególnych praw majątkowych. Prawo spadkowe nie zna bowiem dziedziczenia testamentowego w ogóle, a także i dziedziczenia ustawowego — poza wyjątkiem z art. 27, o którym niżej będzie jeszcze mowa — któreby odnosiły się nie do spadku całego lub ułamkowych jego części,

a tylko do poszczególnych praw majątkowych. Wynika to z zasadniczej i konsekwentnie przeprowadzonej konstrukcji tego prawa, które dziedziczeniu nadaje charakter wyłącznie t.zw. sukcesji generalnej, polegającej — w myśl art. 4 „na przejściu spadku jako całości na jedną lub więcej osób (spadkobierców)". Osoby te „nabywają spadek", czyli wstępują w „ogół majątkowych praw i obowiązków zmarłego" (art. 1) „z mocy samego prawa z chwilą otwarcia spadku" (art. 32), przy czym, jeśli spadkobierców jest dwóch lub więcej, to nabycie z ich strony dotyczy tzw. „udziałów w spadku", to jest części ułamkowych całego spadku. W szczególności spadkobiercy „odpowiadają za długi spadkowe w stosunku do swych udziałów w spadku" (art. 51), mogą „rozporządzać swoim udziałem w spadku" (art. 57) i „zbyć przypadły im udział w spadku" (art. 167 § 1). Nabywając udział, to jest część ułamkową spadku, spadkobiercy nabywają tym samym także takiż udział we wszystkich przedmiotach, należących do spadku. Przepis art. 58 normuje skutki rozporządzenia przez spadkobiercę takim „udziałem w przedmiocie należącym do spadku", stanowiąc, że rozporządzenie to jest bezskuteczne o tyle, o ile narusza uprawnienia pozostałych spadkobierców, wynikające z przepisów o dziale spadku". Okoliczności, że dziedziczenie może odnosić się tylko do części ułamkowych, dowodzi też przepis art. 59, który do stosunków prawnych spadkobierców przed działem spadku każe stosować przepisy o współwłasności. Podobnie i w art. 98 ustawodawca stwierdza, na czym polega istota dziedziczenia testamentowego, wprowadzając regułę interpretacyjną, że „jeżeli spadkodawca przeznacza oznaczonej osobie cały spadek lub jego ułamkową część, osoba ta powołana jest do spadku jako spadkobierca, chociażby nie była tak nazwana". Należy zauważyć, że także przepis art. 77 dekretu o postępowaniu spadkowym stanowi, że „w postanowieniu o stwierdzeniu praw do spadku sąd wymienia wszystkich spadkobierców, którym spadek przypada, oraz wysokość ich udziałów", natomiast nie przewiduje stwierdzenia praw spadkobierców do poszczególnych praw majątkowych. Te ostatnie prawa mogą być z reguły tylko przedmiotem zapisu, który jednak nie powoduje bezpośredniego nabycia tych praw przez zapisobierców, a jedynie nadaje im obligacyjne prawo żądania od obciążonego świadczenia tego przedmiotu.

W stosunku do powyższej zasadniczej konstrukcji prawo spadkowe zna tylko jeden wyjątek odnośnie dziedziczenia ustawowego nieruchomości przez gminy i Skarb Państwa (art. 27 § 1). Ten wyjątek ma swe uzasadnienie niewątpliwie w tej okoliczności, że ustawodawca w art. 27 chciał zapewnić dziedziczenie nieruchomości, bądź to Skarbowi Państwa, bądź to gminom, stosownie do miejsca położenia tych nieruchomości, gdy poza tym przypadkiem kryterium miejsca położenia przedmiotów należących do spadku nie ma żadnego wpływu na oznaczenie spadkobiercy czy spadkobierców, powołanych do spadku. Wyjątkowy charakter przepisu art. 27 podkreśla zestawienie go z normą art. 24, która pozostałemu przy życiu małżonkowi zapewnia otrzymanie należących do spadku przedmiotów urządzenia domowego, „które służyły małżonkom do wspólnego użytku". Idzie tu o poszczególne przedmioty majątkowe, które już były i nadal pozostać mają „w użytku" pozostałego przy życiu małżonka, a więc o sytuację, która szczególnie mogłaby nasuwać koncepcję bezpośredniego nabycia tych przedmiotów w drodze dziedziczenia. Niemniej i w tym przypadku ustawodawca nie odstępuje od omówionej wyżej zasadniczej konstrukcji i „do roszczeń" małżonka o wydanie tych przedmiotów każe stosować „odpowiednie przepisy o zapisie".

Uwzględnienie powyższych zasad przewodnich prawa spadkowego ułatwia należytą wykładnię przepisu art. 103, zdanie 2-e, który jest przedmiotem pytania Ministra Sprawiedliwości. Z przedstawionej w tym pytaniu alternatywy dwóch możliwych rozwiązań pierwsza ewentualność wymaga przede wszystkim rozstrzygnięcia, czy art. 103 nie uzasadnia tezy, że „osoby, którym w testamencie przeznaczono tylko poszczególne prawa majątkowe, nabywają te prawa zgodnie z treścią testamentu", czyli — innymi słowy — czy może właśnie art. 103 nie wprowadza dziedziczenia poszczególnych praw majątkowych. Przeciw tej ewentualności musi już a priori przemawiać to, że szłoby tu o zasadę diametralnie sprzeczną z poprzednio przedstawioną podstawową konstrukcją prawa spadkowego. Przyjęcie tej ewentualności niweczyłoby też czystość tej konstrukcji i musiałoby powodować powikłania tak w teorii, jak i w praktyce. Z punktu widzenia domniemań teleologicznych nic też nie przemawia za tym, by w kierunku tej koncepcji mogły zmierzać właściwe intencje ustawodawcy.

Odpowiedź przeczącą dyktuje też wzgląd na zasady przyjętej systematyki legislacyjnej. Przepis art. 103 zamieszczony jest pośród szeregu innych reguł interpretacyjnych, dotyczących tłumaczenia testamentu, i aktualny jest tylko „w razie wątpliwości". Niepodobna przypuścić, by ustawodawca zamierzał jakby mimochodem, na miejscu poświęconym zupełnie innej materii, kreować zasadniczą normę, która w swych konsekwencjach byłaby całkowicie sprzeczna z tak wielu innymi przepisami i zasadami prawa spadkowego.

Zresztą omawiana tu ewentualność musi być odrzucona także z punktu widzenia wykładni gramatyczno-logicznej. Przepis art. 103 nie stanowi wcale, że „oznaczona osoba" (zdanie 1-e), czy „kilka osób" (zdanie 2-e), „dziedziczą" przeznaczone im poszczególne prawa majątkowe, choć takiego wyrażenia używa np. — o ile idzie o części ułamkowe spadku —

poprzedzający przepis art. 102 i szereg innych. Przeciwnie w obu zdaniach art. 103 w części orzekającej mowa jest wyraźnie o „powołaniu do całego spadku", czyli o dziedziczeniu testamentowym i nabyciu całego spadku (art. 29.4. 32). W zdaniu drugim stwierdza się zresztą zupełnie wyraźnie, że powołanie do spadku kilku osób następuje w częściach ułamkowych, jakie odpowiadają stosunkowi wartości przeznaczonych im praw". Stworzona w art. 103 reguła interpretacyjna stanowi na odcinku, tym przepisem objętym, sui generis realizację przez samą ustawę tych zasad tłumaczenia testamentu, które poza tym ustawodawca nakazał stosować w myśl art. 95 i 96 pr. spadkowego. Skoro bowiem wyczerpanie całego prawie spadku przeznaczeniem poszczególnych praw majątkowych zazwyczaj przemawiać będzie przeciwko woli spadkodawcy stworzenia li-tylko zapisów, a z drugiej strony ustanowienie spadkobierców do poszczególnych praw majątkowych w ogóle nie jest dopuszczalne, to możliwie najbardziej dokładne zastosowanie się do woli spadkodawcy, które by równocześnie jego rozporządzeniu nadawało rozsądną treść prawną i gospodarczą, musi iść w tym kierunku, że w razie wątpliwości należy w takich wypadkach dopatrzyć się powołania spadkobierców do spadku w częściach ułamkowych, jakie odpowiadają stosunkowi wartości przeznaczonych im praw. Ustawodawca ograniczył się do przypadku wyczerpania „prawie całego spadku", chcąc równocześnie dać też regułę interpretacyjną, że w tego rodzaju rozporządzeniu spadkodawcy dopatrywać się należy — w razie wątpliwości — woli rozporządzenia całym spadkiem. Oczywiste jest jednak, że reguła art. 103 o powołaniu do całego spadku i w określonych tam częściach ułamkowych, będzie aktualna tak samo w przypadku, gdy w istocie spadkodawca przeznaczeniem poszczególnych praw majątkowych wyczerpał spadek całkowicie.

Należy jeszcze zauważyć, że prawo spadkowe nie zna działu spadku przez samego spadkodawcę, analogicznego do tego, o jakim mówią przepisy art. 1076 i nast. kod. Nap., a więc z tym skutkiem, że bez potrzeby dalszego postępowania działowego poszczególne prawa majątkowe przechodziłyby z mocy prawa na spadkobierców zgodnie z treścią testamentu. Nie wynika stąd jednak, by przeznaczenie spadkobiercom poszczególnych praw majątkowych ze strony spadkodawcy nie miało żadnego znaczenia dla nabycia przez nich tych właśnie praw w całości. Jeżeli bowiem nawet spadkobiercy ci nie zechcą sami uszanować woli spadkodawcy i nie zawrą odpowiadającej tej woli umowy o dział spadku (art. 62 pr. spadk.), to w myśl art. 152 § 3 dekretu o post. spadk. sąd przy układaniu sched w postanowieniu działowym będzie musiał w miarę możności dążyć do uszanowania tej woli spadkodawcy.

Z zasad powyższych — w związku z treścią postawionego pytania należy wyjaśnić, że w przypadku, przewidzianym w art. 103 zd. 2-e prawa spadkowego, osoby, którym w testamencie przeznaczono tylko poszczególne prawa majątkowe, nie nabywają tych praw zgodnie z treścią testamentu, czyli że nie zachodzi pierwsza ewentualność wskazana w pytaniu, lecz że nabycie to odnosi się do ułamkowych części czy udziałów w całym spadku, a tym samym i w przeznaczonych spadkobiercom poszczególnych prawach majątkowych, i że przeto należy przyjąć drugie rozwiązanie wymienione w postawionym pytaniu.

RUCH SŁUŻBOWY

Nominacje.

Prezydent Rzeczypospolitej mianował:

Sądy Okręgowe.

Chelstowskiego Kazimierza — sędziego Sądu Okręgowego w Olsztynie — wiceprezesem Sądu Okręgowego w Olsztynie 2.I 1948 r.

Bielskiego Tadeusza — sędziego Sądu Grodzkiego w Ostrowcu Świętokrzyskim — sędzią Sądu Okręgowego w Olsztynie 2.I 1948 r.

Magierę Henryka — sędziego Sądu Grodzkiego w Olsztynie — sędzią okręgowym śledczym Sądu Okręgowego w Olsztynie 2.I 1948 r.

Sądy Grodzkie.

Hermana Czesława — asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Olsztynie — sędzią Sądu Grodzkiego w Olsztynie 2.I 1948 r.

Przekwasa Edwarda — asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Olsztynie — sędzią Sądu Grodzkiego w Ostródze 2.I 1948 r.

Sankowskiego Wojciecha — asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Gdańsku — sędzią Sądu Grodzkiego w Bytowie 5.I 1948 r.

Minister Sprawiedliwości mianował:

podprokuratorami

Berezowskiego Jerzego — asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Lublinie — podprokuratorem Sądu Okręgowego w Lublinie 30.IX 1947 r.

asesorami

w okręgu Sądu Apelacyjnego w **Toruniu:**

Minkiewicz Marię — 3.I 1948 r.

Łaszewską Gabrielę — 8.I 1948 r.

Oskierkę Wiktorię — 14.I 1948 r.

w okręgu Sądu Apelacyjnego we **Wrocławiu:**

Białachowskiego Mirona — 12.I 1948 r.

Rypińskiego Aleksandra — 12.I 1948 r.

Kapuścika Pawła — 12.I 1948 r.

Zubrzyckiego Jerzego — 12.I 1948 r.

Łazicę Marię — 12.I 1948 r.

Spasowską Stanisławę Janinę — 12.I 1948 r.

Kasińskiego Tadeusza — 12.I 1948 r.

Klarnera Stefana — 10.I 1948 r.

w okręgu Sądu Apelacyjnego w **Olsztynie:**

Billerta Medarda — 5.XI 1947 r.

przeniósł na inne miejsce służbowe:

Sądy Okręgowe.

Kępczyńskiego Stefana — sędziego Sądu Okręgowego w Świdnicy — na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Mławie 17.I 1948 r.

Sądy Grodzkie.

Kosińskiego Stanisława — sędziego Sądu Grodzkiego w Grybowie — na stanowisko sędziego Sądu Grodzkiego w Jaworznie 7.X 1947 r.

Rudzińskiego Antoniego — sędziego Sądu Grodzkiego w Pułtusku — na stanowisko sędziego Sądu Grodzkiego w Otwocku 3.I 1948 r.

Błażka Józefa — sędziego Sądu Grodzkiego w Rudzie Śląskiej — na stanowisko sędziego Sądu Grodzkiego w Ełku 3.I 1948 r.

Jędrzejewskiego Bolesława — sędziego Sądu Grodzkiego w Chorzelach — na stanowisko sędziego Sądu Grodzkiego w Płocku 7.II 1945 r.

Jaszczewskiego Konstantego — sędziego Sądu Grodzkiego w Opolu Lub. — na stanowisko sędziego Sądu Grodzkiego w Giżycku 20.I 1948 r.

Czerniaka Jana — sędziego Sądu Grodzkiego w Stepaniu — na stanowisko sędziego Sądu Grodzkiego w Janowie Lubelskim 20.I 1948 r.

asesorów

Staśkiewicza Władysława — asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu — na stanowisko asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Lublinie 5.I 1948 r.

Billerta Medarda — asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Olsztynie — na stanowisko asesora sądowego w okręgu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 9.I 1948 r.

przeniósł w stan spoczynku:

Giemmę Alojzego — sędziego Sądu Okręgowego w Toruniu 9.I 1948 r.

Kossakowskiego Lucjana — prokuratora Sądu Okręgowego w Płocku 9.I 1948 r.

Hertrich-Woleńskiego Augustyna — wiceprokuratora Sądu Okręgowego w Warszawie 9.I 1948 r.

Falka Celestyna Piotra — sędziego Sądu Grodzkiego w Lublinie 9.I 1948 r.

Unieważnił decyzję z dnia 18.VI 1947 r., przenoszącą Iwickiego Maksymiliana — b. sędziego Sądu Apelacyjnego w Poznaniu — na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu 17.I 1948 r.

zwolnił:

Witkowskiego Leona — podprokuratora Sądu Okręgowego w Zamościu 3.I 1948 r.

Zmarli:

Dmochowski Władysław — wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Olsztynie 7.I 1948 r.

Solarczyk Józef — p. o. sędziego Sądu Grodzkiego w Mławie 15.I 1948 r.

Lista konsulów,

którzy otrzymali upoważnienie do wykonywania czynności, przewidzianych w art. 18 i 19 ust. 3 ustawy z dn. 11 listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 944).

Do wiadomości wszystkich władz i urzędów wymiaru sprawiedliwości.

Do stwierdzenia zgodności odpisów z oryginałami dokumentów oraz do uwierzytelniania podpisów i znaków ręcznych otrzymali upoważnienia:

Kamiński Tadeusz — wicekonsul generalny R.P. w Bratisławie,

Skuratowicz Witold — II sekretarz Poselstwa R. P. w Kairze,

Matuszek Kurt — p. o. wicekonsula R. P. w Glasgow.

OBWIESZCZENIE.

o sprostowaniu błędu w zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1947 r. o wykazach czynności i składu osobowego sądów, prokuratur i komorników, ogłoszonym w Nr 15 Dz. Urz. Min. Spraw. z 1947 r.

W § 12 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1947 r. o wykazach czynności i składu osobowego sądów, prokuratur i komorników zamiast słów: „w § 85 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 instrukcji dla komorników" powinno być: „w § 85 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 instrukcji dla komorników".

We wzorze Nr 12 do tegoż zarządzenia w poz. 11 zamiast słowa: „wyrażenie" powinno być: „wyrażeniem".

Prenumerata Dziennika Urzędowego Ministerstwa Sprawiedliwości na rok 1948 wynosi 250 zł

Zgłoszenia prenumeraty należy dokonywać na odcinku czeku, przeznaczonym na korespondencję.

Administracja wydawnictw Ministerstwa Sprawiedliwości — Warszawa, Leszno 53/55, konto P. K. O. I — 1990

Tłoczono z polecenia Ministra Sprawiedliwości w Drukarni Ministerstwa Sprawiedl. w Warszawie

2.500. **66** Cena 20 zł